

V.V.H.

Mededeelingen van het

INHOUD

Voor het behoud en het herstel van onze landelijke schoonheid.	J. A. Weyns.
Volksschool en Schoolmeester.	H. Jaspers.
Uit de Praktijk van de Straatnaamgeving.	J. Leenen.
Kroniek van de familiekunde.	A. Clabots.
Familiekundige vraagbaak, III, (betr. : van Steen- kiste-van Keersbilck, van Hoenacker, Leynen, Schenaerts, van Ca(e)neghem, Clinckspoor.	
Van heem tot heem.	
Heemkundige Bibliographie (vervolg).	Mts. Van Coppenolle.

Verbond voor Heemkunde

49
AUGUSTUS 1945

VERSCHIJNT TWEEMAANDELIJKS.

LANDELIJKE SCHOONHEID

Als we in onzen geest het beeld van een bepaald landschapstype oproepen dan plaatst onze verbeelding daarin onmiddellijk eveneens het beeld van een bepaald type van landelijke woning : beter kon wel niet worden aangeduid hoezeer landschap en woning één zijn.

De oude plattelandsche woning inderdaad — van de trotsche Haspengouwsche hoeve-burcht tot het schamele Kempische leemen huis — is organisch in haar geografische omgeving gegroeid. Een degelijk en ernstig, eerlijk en heerlijk vakmanschap schiep, plaatselijke gebruiken en levensvormen en plaatselijke bouwelementen en bouwtradities verwerkend, een waardige passende aantrekkelijke doelmatige woning. Kennis van de bouwstoffen en kunde bij de uitvoering maakten dat noch vorm noch materiaal geweld werd aangedaan. Huis en hoeve waren één met het landschap en één met het leven, één met den mensch en één met de natuur. Vormen en kleuren waren als een verlengstuk van de natuur zelve.

Zoo was het gave beeld van ons landschap zoolang onze menschen gaaf en natuurgetrouw leefden en zulks ook uitdrukten als ze bouwden ; en ons Vlaamsche land is rijk aan streekeigen bouwvormen.

Nergens is dit landschapsbeeld, helaas !, gaaf gebleven.

De leelijkheid overwoekert thans verder en verder alle gewesten, sloopst dorpswoning na dorpswoning, hoeve na hoeve, brengt in de plaats, onafwendbaar schijnt het, een banaal, schreewerig, opdringerig, afschuwelijk stadsch doende huistype. Ontstellend is het verval van den smaak en van alle inzicht, verloren is het oude ambacht. De zin voor 't ware en natuurlijke en eenvoudige is vergaan. Schijn, kunstmatigheid en leugen traden in de plaats. Eertijds was de boerenwoning door haar vorm en versiering en al de voorwerpen die zij bevatte een waardig spiegelbeeld van ons volksch cultuurbezit. Thans doet alom het smalle steedsche huistype, dat uit een stadsche huizenrij gesneden schijnt en zonder eenig innig verband met het landschap zijn valsche pronkzucht zoo dicht mogelijk tegen de straat vertoont, zijn intrede. Het werd het schrijnend symbool van het verval van onze landelijke bouwtradities. De onzinnige « façade » verraadt genoeg hoe banaal de serie-, plak- en fabriekmeubels zullen zijn, hoe grillig smakeloos de binnenhuisstoffering, hoe onwaardig de blinkende prullen uit de stadsche bazars en andere Sarma's...

Och ja, deze afschildering was eigenlijk overbodig voor u, minnaar van uw heem, gij die houdt van landelijke schoonheid en streekeigen bouwvormen en die begrip

bezit voor de hooge volksche waarden onzer plattelandsche tradities ; doch het moest me van het hart. En ook wat ik nu ga zeggen raadt ge reeds, doch het is noodig mekaar er eens over te spreken :

Wij wenschen ons landschap gaaf te zien. Wij willen noch kunnen onze streekeigen bouwtradities prijsgeven. Welk een verminking, welk een verarming zou zulks beteekenen ! Wij willen onze bouwmeesters van heden een woning zien scheppen voor het platteland die landelijk is en naar vorm en geest aansluit bij de plaatselijke bouwkundige overlevering doch tevens voldoet aan de vereischten die het huidige leven aan de woninginrichting stelt (in opzicht van hygiëne, comfort, landbouwmethodes).

Als we deze formule aanvaardden dan is het een eerste vereischte dat we de streekeigen bouwvormen eerst moeten kennen. Deze kennis is heemkennis. Heemkennis verwerven is de taak van den heemkundige. Diens tusschenkomst is hier dus onmisbaar, — doch ook doelmatig. Voor weinige gevallen is zijn taak zoo volledig en zoo dankbaar : direct ingegeven door de heemliefde, biedt deze heemkennis het materiaal voor een vruchtbaren vorm van heemschut.

Bestudeeren we dus onze plaatselijke bouwtypes. Bij weinige feiten uit ons heem zullen we zooveel genoeg en schoonheid beleven als bij de studie van die oude hoeven en landhuizen. Leeren we bij deze woningen dat landelijkheid beteekent : eenvoud, soberheid, kracht, duurzaamheid ; leeren we wat landelijke kleuren en wat ruimten zijn ; merken we op hoe de geestelijke waarden die het begrip woning moet in zich bergen hier harmonisch zijn uitgedrukt : de gevoelens van geborgenheid, veiligheid, warmte, innigheid, rust.

De eerste technisch-heemkundige taak is dus het verzamelen van studie- en documentatie-materiaal betreffende onze plaatselijke bouwtradities. Deze studie dient zoo volledig mogelijk te zijn (bouwmaterialen en -methodes, speciale bouwvormen en voorschriften, plattegronden, timmerwerk, meubelen, smeedwerk ; met opmetingen, schetsen, teekeningen, foto's).

Het verwerven dezer heemkennis, waardoor we tevens een stuk volksleven en een stuk geschiedenis vastleggen, zal onze heemliefde verrijken. Onze actie voor heemschut is er de natuurlijke noodzakelijke en schoone vrucht van.

Waarin bestaat deze heemschut-actie ?

Er dient terug zin en liefde voor landelijke schoonheid en voor de waarde der plaatselijke bouwvormen opge-

wekt. We hebben ons uit alle kracht er voor in te spannen 1° om te behouden wat nog schoon is, 2° om te verbeteren wat leelijk is en kan worden verbeterd, 3° om te verhinderen dat nog méér leelijkheid ons landelijk schoon zou verwoesten. Onze middelen daartoe zijn het geschreven en gesproken woord, in plaatselijke bladen en publicaties, in voordrachten en gewone gesprekken met onze buitenmensen, en, voor hen die het groote geluk bezitten het eigen huis te kunnen bouwen, het stellen van een waardig voorbeeld.

Niet alleen onze buitenbevolking, doch ook — en vooral — onze architecten zouden we moeten kunnen bereiken, interesseeren, winnen. Mocht vooral tot hen de schoonheid, de sfeer, de ziel dezer oude woningen weer spreken; mocht het «genie der landelijkheid», uitgedrukt in de hoeven-silhouetten en oude hoeven-interieurs, weer levend worden in de werken der bouwmeesters van heden. Wat wij van den architect verwachten, van den bouwmeester zooals wij hem ons voorstellen en die derhalve liefde bezit voor 't heem waarin hij bouwt, is dat hij oud en nieuw zal kunnen verzoenen. Die architect zal wel willen begrijpen dat wij geen eeuwenoude traditie kunnen prijsgeven voor een product gesproten uit zijn min of meer toevallige fantasie. Wij van onzen kant zullen hem overtuigen dat zijn taak er niet geringer noch gemakkelijker noch minder waard zal om zijn! En bij dit alles zal ons studiemateriaal hem zoo nuttig en zoo noodig zijn.

Voor hen die graag een paar publicaties zouden zien aangegeven die, vooral door hun stimulerend karakter, hen zouden op het goede pad brengen voor de taak die hier werd aangegeven, vernoem ik hier: GEVAERT, E., *Kenmerkende Onderdeelen van landelijke Gebouwen. Een Bundel Nota's en Platen door de Redactie van het BULLETIN DES METIERS D'ART samengesteld en in 't Licht gegeven tot Opleiding der Ambachtslieden in de Bouwbedrijven*. Met een inleiding door Ridder de WOUTERS de BOUCHOUT. Brussel, Vromant 1918. — RONSE, Alfr. en RAISON, Théo, *Fermes-types et Constructions rurales en West-Flandre*. 4 Dln. Brugge, Ch. Beyaert 1918 (Dl. I + II). — LEONARD, Edw., *Bouwen in het Dorp en op het Land*.

Antwerpen, De Sikkel en Santpoort (Holland) C. A. Mees 1928. — TREFOIS, Clem.-V., *De Bouw der Boerenhoeven in de zuidelijke Nederlanden*. Antwerpen, De Sikkel 1941. — JANS, Jan, *Volkscultuur en Bouwkunst*. Amsterdam, N. V. De Arbeiderspers (*Kleine Cultuurbibl.*) 1938.

Ten slotte vermelden we reeds een paar heemschut-initiatieven die juist het behoud van onze landelijke schoonheid volgens den hierboven geschetsten zin beoogen.

Voor de Ardennen werd een actie gezamenlijk op touw gezet door de vereenigingen «Ardenne et Gaume», «Le Musée de la Vie Wallonne» en «Le Vieux Liège».

Voor 't Vlaamsche land wensch ik hier inzonderheid het prachtige initiatief aan te stippen dat uitging van den Boerinnenbond, Leuven, op aanstichting van zijn voorzitter Mej. J. Cardijn. (zie reeds de *Mededeelingen van het Verbond voor Heemkunde*, April 1945, p. 16). Want met het apparaat van 980 gilden verspreid over heel Vlaamsch België waarover deze actie o.a. beschikt, is zij op de geschiktste plaats ontstaan en belooft zij den belangrijkste kruistocht voor meer landelijke schoonheid te worden van onze Vlaamsche provinciën. Een *Commissie voor Schoone Hofsteden* werd opgericht die onder voorzitterschap van Prof. Kan. Lemaire, Leuven, reeds een prijskamp voor hoevemeubelen uitschreef en een provinciale studiedag voor de boerenwoning voor iedere der Vlaamsche provinciën inrichtte. Zij doet eveneens beroep op de medewerking onzer heemkundigen, inzonderheid voor 't verzamelen van documentatie en 't opsporen van waardige passende oude en nieuwe hofsteden (zie oproep in *De Boerin*, April 1945, p. 7).

Het door de Commissie samengestelde en door den Boerinnenbond uitgegeven boek over *De Boerenwoning* — dat bij het verschijnen van deze regelen reeds zal zijn in 't licht gezonden — zal voor een verspreiding op groote schaal het nuttigste en aangepastste werk zijn dat we op dit stuk bezitten en waarmee we, om te eindigen, de hierboven geciteerde publicaties kunnen aanvullen.

Aartschot, 13 Juli 1945.

J. A. WEYNS.

Secretariaat :

Een gering aantal nummers van «Heemkunde» Jg. 44 zijn op het secretariaat nog beschikbaar. De vier verschenen nummers van dien jaargang zijn verkrijgbaar

tegen de storting van 10 fr. op postrekening 30.18.21 van J. van den Bussche - Denderbelle. Wie ze verlangt, mag zijn bestelling niet uitstellen!

De apotheker, de kleermaker, de visscher, de kantwerkster, de pasteibakker, de straatjeszanger en zoovele andere ambachtslieden en beroepen hebben hun « folklore ». Wordt het dan geen tijd dat men den inventaris opmaakt van wat de schoolmeester en de volkschool aan folkloristisch materiaal opgeleverd hebben en van wat nog voortleeft tot op den huidigen dag?

Gewis, wie een beetje thuis is in de schoolwereld van vroeger en nu, kan geen vrede nemen met hetgene in de schaarsche handboeken voor volkskunde over schoolfolklore gepubliceerd werd. De eerste schooldag, de nieuwjaarsbrief, Gloria-zingen, Alderkinderendag, Buitensluit, en dat is ongeveer alles wat we vernemen. De prachtverzameling « Kinderspel en Kinderlust » in 8 deelen door A. De Cock en I. Teirlinck, kan ons niet volledig schadeloos stellen, voor al de andere, verwaarloosde gebieden van het volksschoolleven.

Het belang van een algeheel overzicht over de schoolfolklore kan ons nochtans niet ontgaan, eensdeels voor de wetenschap der volkskunde, andersdeels voor de volkschool zelf die wij als « een school voor het leven » en als een « levende school » wenschen te zien.

Voor al de heemkundige kringen, samen met de studiekringen voor onderwijzers, kunnen hier goed werk verrichten. Het resultaat van hun opzoekingen en aantekeningen betreffende de school in hun heem vertoont aldus een dubbel karakter: 1° Zij exploreeren een bepaald gebied van het heem, nl. de volksschool; bovendien beschrijven zij een merkwaardig dorpsstype, nl. den schoolmeester. 2° Zij leveren materiaal voor de wetenschap der volkskunde.

In de meeste heemkundige kringen zijn onderwijzers werkzaam. Zij zijn dan de aangewezen « motors » om de zaak aan 't rollen te brengen. Ten gerieve van hen volgt hier een vragenlijst, die naar gelang de plaatselijke omstandigheden aangevuld of veranderd moet worden.

H. JESPERS.

I. De Schoolmeester van vroeger en nu :

Wie? Gediplomeerd? Sociale stand? Rol en invloed in dorpsleven? Aandeel in dorpspolitiek? Hoe geheeten: spotnamen; ambachtsnamen (b.v. « broodmeester »)? Hoe aangesproken? Spotrijmpjes en -liedjes op den schoolmeester? Hoe gekleed? Hoe betaald? Nog andere vergoedingen voor zijn schoolwerk? Naschoolsche taken? Bijverdiensten? Ontspanningsleven na schooltaak? Studiën vóór en na aanstelling? Bestaat er een aanstellingsacte en wat staat erin? Hoe en door wie benoemd of aangesteld? Onderwijzerschap: een familietraditie?

Onderscheid tusschen onderwijzers (b.v. « bovenmeester » enz.)? Patroon van schoolmeesters? Wanneer en hoe gevierd? Wordt de meester nog gevierd in de school of in de klasse? Getraceerd? Tracteert hij terug? Wordt de meester graag gezien en geëerbiedigd door leerlingen en oud-leerlingen? De meester: een legendarische figuur? Eigenaardigheden? Bekwaamheden? Examens afgelegd? Artistiek aangelegd? Heeft hij het verder gebracht dan onderwijzer? Taal v.d. meester? Vereenigd in gilde of genootschap? Patroon van deze gilde? Boekgeschenken voor schoolmeester wegens extra werkzaamheid? Houding in den Schoolstrijd? Over den scholaster? Schoolmeestersverzen en -liedjes? Schoolmeesterseed? De schoolmeester in de letterkunde? Spreuken en gezegden over den schoolmeester? enz. enz.

II. Schoolgebouw en Schoolleven :

Schoolhuis en -hof? Schoolorganisatie? Schoolmeubelen? Schoolboeken? Ander leermateriaal? Leerwijzen? Leerstof? Straffen en belooningen? Schoolbijwonen en schoolverzuim? Schooltaal? Prijskampen? Prijsuitdeelingen? Verlof? Rijmpjes en liedjes, spreuken en gezegden?

Schoolreizen en -uitstappen? Bedevaarten? Bijzondere devoties? Versieringen en herdenkingen? Schoolgebruiken? De school in het kinderspel? Jeugdbonden op de school? Eerste schooldag? Schoolstrijd? Iconographie van de school? enz. enz.

III. Schoolfeesten en -gebruiken :

H. Geestmis? Eerste schooldag? Maria-Geboorte? Bamis? Goedenwilsdag? Rozenkransvereering? St-Hubertusbrood? Wapenstilstand? Sint Maarten? Sinte Catharina? Sinterklaas? Buitensluit? Kerstmis? Onnoozele Kinderen? Nieuwjaarsbrieven? Driekoningen? Maria-Lichtmis? Aschdag? Sintergreef? St Gregorius? Sint Jozef? Maria-Boodschap? 1 April? Palmzondag? Goede Week? Paschen? St Joris? Kruisprocessie? Meiboomplanten? Meivieren? Sinksen? H. Sacramentsdag? H. Harthulde? St Jan? Guldensporenslag? België Onafhankelijk? Ste Barbara? St Elooi? St Andries? St Gillis? Verloren Maandag? St Aloysius? St Antonius met zijn varken? enz. enz.

Niet altijd is wat onder I en II gevraagd wordt, duidelijk en afgeteekend tot één van beide wetenschappen of « vakken », nl. geschiedenis of volkskunde, te rekenen. De folklore heeft immers een historisch aspect,

ja, men heeft weleens geschreven dat de folklore de beschavingsgeschiedenis van de lagere standen, van het gewone volk zou zijn. Voor ons is de volkskunde heel wat meer. In elk geval, waar het gaat om schoolmeester, schoolmeubelen, leermateriaal, enz. (zie I en II) zal men het historisch aspect zeker niet verwaarlozen, daar in het huidige schoolwezen de «cultuur van boven» meer en meer de «ondercultuur» (voornaamste onderzoeksgebied van de wetenschap der Volkskunde) verdrongen heeft. Het primitieve, het heemgebundene, het volkseigene werd verdrongen door het gestandaardiseerde, het officieele. Alleen in sommige schoolgebruiken en -feesten,

in de kinderspelen, leeft nog iets van den volksaard voort. Hier vinden wij nog levende folklore (zie III).

Men zal dus zoowel het archiefonderzoek als de onderzaging van schoolkinderen en onderwijzers moeten aanwenden om de vragenlijst eenigszins volledig te kunnen beantwoorden. Plaatselijke of gewestelijke monografieën, oude personen, vooral oude schoolmeesters moeten geraadpleegd worden.

Antwoorden op de vragenlijst kan men insturen aan het adres der Redactie. Afbeeldingen en foto's worden graag aanvaard. Eventuele onkosten worden vergoed op aanvraag.

H. JESPERS.

UIT DE PRAKTIJK VAN DE STRAATNAAMGEVING

In aansluiting bij onze bijdrage **Over Straatnaamgeving** laten we thans het gedeelte uit de daarin vermelde brochure **Praktijk** enz. volgen, dat slaat op weifelingen en onregelmatigheden in de schrijfwijze die de naam zelf niet raken en ter verbetering waarvan het privaat initiatief zonder bezwaar het ambtelijke kan voorstaan.

I. Afwijkende, verouderde spelling in straatnamen worde, evenals voor gemeentenamen gedaan is, naar het thans geldend gebruik gewijzigd: *Rozier, Sausierstraat* (Antw.).

II. Samengestelde straatnamen worden zoveel mogelijk in één woord geschreven: *Bergstraat, Rubensstraat, Bomastraat — Hoogstraat, Langestraat, Nieuwendijk, Maastrichterstraat — Vierwindenstraat, Goudenhoofdstraat, Langewagenstraat, Vleschenbroodstraat.*

De volgende afwijkingen van dit algemene voorschrift kunnen zich voordoen:

1. Bijvoegelijke naamwoorden ter onderscheiding van verschillende gelijke namen worden los geschreven; vgl. *Wagenstraat, Lange Wagenstraat — Langewagenstraat, Korte Langewagenstraat* (Bruss.).

2. Is het bijvoeglijk naamwoord een afleiding met het achtervoegsel *-sch* van een aardrijkskundige eigenaam, dan wordt het ook wel los geschreven, en dan begint het zelfstandig naamwoord van het tweede lid met een kleine letter: *Leuvenchestraat* of *Leuvensche straat*.

3. Een eigenaam in een straatnaam behoudt in alles de vorm die hij op zich zelf staand had; bijgevolg wordt alleen het laatste woord met het tweede lid van de straatnaam aaneengeschreven, en blijft voor het overige alles zoals het was in de naam op zich zelf. (Men denke er om dat tussen de delen van samengestelde familienamen en tussen verschillende voornamen geen koppel-

teken geschreven wordt; het komt alleen voor tussen vrouwen- en meisjesnaam van gehuwde vrouwen): *Jan Frans Willemsstraat, P. C. Hoofstraat, Hendrik Conscienceplein, H. Roland Holststraat, M. van Ackere-Doolaeghestraat, J. Nolet de Brauwere van Steelandstraat, Willem de Zwijgerstraat* (maar: *Jozef II straat*), *Saksen-Koburgstraat, Onze Lieve Vrouwstraat, Onze Lieve Vrouw van Vaakstraat, Sint Janstraat, Sint Jan Nepomucenusstraat, Vereenigde Statenlaan, Zuid-Afrikastraat.*

4. Namen van bepaalde begrippen, instellingen, inrichtingen, gebeurtenissen, die opzettelijk in moderne officiële straatnamen opgenomen worden, zijn in dezen met eigennamen gelijk te stellen en bijgevolg ook als eigennamen te behandelen: *Gulden Vlieslaan, Voorloopig Bewindstraat, Algemeen Kiesrechtstraat, Acht Urenstraat, Vier Dagenstraat* (1830), *Vier Augustusstraat* (1914), *Fransche Gasthuislaan.*

Deze samenstellingen worden dus anders behandeld dan verbindingen als de hierboven vermelde (*Vierwindenstraat*, enz.), die we in oude volksaardige straatnamen vinden; wel zal de grens tussen beide groepen niet in elk geval scherp te trekken zijn.

5. In straatnamen die niet de vorm van een zelfstandig naamwoord maar van een zinsdeel hebben worden de verschillende woorden afzonderlijk geschreven: *Over den Dom* (Utr.).

III. *s* als verbindingsletter wordt vermeden na eigennamen: *Rodenbachplein*, en wordt ook anders niet geschreven vóór *straat*, m.a.w. in dit geval is er geen dubbele *s*, behalve als er zeer duidelijk een meervoud bedoeld is: *Koningstraat* (niet tegenstaande *Koningsplein*) maar *Minderbroedersstraat.*

J. LEENEN.

I. De aangekondigde tweede bijdrage over het «Repertorium van Vlaamsche Familie- of Sibbekundigen» verschijnt, wegens plaatsgebrek, niet in deze, maar wel in de volgende aflevering van de «Mededeelingen van het Verbond voor Heemkunde».

2. Verscheidene Nederlandsche medewerkers aan het Repertorium hebben, na het herstel van de postverbindingen tusschen Nederland en België, weer met ons contact genomen. Dit is wellicht de inzet van een vruchtbare wisselwerking tusschen familiekundigen van Noord en Zuid.

3. De meeste correspondenten van het Repertorium verrichten, met groote bereidwilligheid en kennis van zaken, de opzoekingen die hun gevraagd worden. Laat ons echter van de welwillendheid van deze medewerkers geen misbruik maken; het gaat bvb. niet op aan een correspondent een onderzoek op te dragen omtrent een honderdtal families, zooals het geval zich kort geleden voordeed.

We kunnen dan ook niet anders dan volmondig beamen wat deze medewerker, één van de meest werkzame die we bezitten, ons schrijft: «Wie een stamboom maken wil, moet het zooveel mogelijk zelf doen; correspondenten zijn slechts daar om te helpen.»

4. Iedereen die aan familiekunde doet, ten minste iedereen die zich niet beperkt bij het aaneenrijgen van een aantal namen en data, doch zich als doel gesteld heeft de geschiedenis van zijn familie op te sporen, wenscht wellicht iets meer te vernemen over het gezinsleven van onze voorouders.

Met dit doel, trekken we hier de aandacht op twee werken die dit onderwerp behandelen:

1° «La Famille dans la Belgique d'autrefois» door

Graaf L. de Lichtervelde (Casterman, Tournai, 1942).

2° «Ons Gezinsleven in Oude Tijden» door Dr. P. Em. Valvekens, O. Praem. (De Kinkhoren, Brugge-Brussel, 1945).

Beide werken hebben hun verdiensten, doch ze kunnen ons geen van beide, ten volle bevredigen, want ze handelen schier uitsluitelijk over de levensomstandigheden van de adellijke families, waarover weliswaar meer documenten bewaard bleven, maar die ons ten slotte minder belang inboezemen dan de burgers- en boerenfamilies waaruit de groote meerderheid van ons volk gesproten is.

Een degelijk werk over het gezinsleven van deze families blijft nog steeds een dringende behoefte.

5. a) «Les Familles-souches d'Audenarde».

b) «Les Familles-souches de Peteghem-lez-Audenarde».

Deze twee tabellen van de hand van den onvermoeibaren familiekundige J. Jacquart brengen ons de namen van de «familles-souches» (wat o.i. best kan vertaald worden door stamfamilies) van Oudenaarde en Peteghem-bij-Oudenaarde.

Door stamfamilies bedoelt de opsteller van deze tabellen deze families die, vanaf het begin der parochieregisters ($\pm$ 1600) tot aan het invoeren van den B.S. (1796) het grootste aantal geboorten tellen en dus, naar alle waarschijnlijkheid, het meest hebben bijgedragen tot de samenstelling van de huidige bevolking.

Wat zeer sympathiek aandoet, is de manier waarop dhr. Jacquart zijn werk voorstelt; bij elke tabel, een paar kaartjes met de historische en de huidige administratieve ligging, het gemeentelijk wapen, een korte heemkundige nota, enz. Kortom families en heem in hun logisch verband!

A. CLABOTS.

FAMILIEKUNDIGE VRAAGBAAK

III

13. Laurentius VAN STEENKISTE, Meulebeke, 31-1-1708, + Ingelmunster, 13-2-1776, was gehuwd met Maria Catharina van Keersbilck, dochter van Guillelmus en van Maria van Leerberghe; Maria Catharina van Keersbilck, + Ingelmunster, 1-1-1801.

Men vraagt: 1° huwelijksplaats en -datum van het echtpaar VAN STEENKISTE-VAN KEERSBILCK. 2° geboorteplaats en -datum van Maria Catharina VAN KEERSBILCK. 3° alle inlichtingen omtrent het voor-
geslacht van deze laatste.

14. Jan Baptist Benoit en (Judoca) Theresia VAN HOENACKER huwden te Beveren-Leie op 26-5-1774.

Men vraagt: voornamen, geboorteplaats en -datum van al hun kinderen, waaronder ten minste één zoon, Jan Baptist.

15. Men vraagt alle voorkomen van den familienaam LEYNEN.

16. Jan Henricx SCHENAERTS was in 1618 schepen te Eindhoven (Nederland).

Ten einde aanknoopingspunten te vinden voor verder onderzoek, vraagt men alle voorkomen van den familienaam Schenaerts in de 16e en 17e eeuw.

17. Men vraagt alle voorkomen van den familienaam VAN CA(E)NEGHEM in het Noorden van het arrondissement Oudenaarde.

18. Men vraagt alle voorkomen van den familienaam

CLINCKSPOOR en zijn varianten : Klinckspoor, Clink, Klink, Clynckspoort, enz.

19. Wie biedt zich aan als correspondent voor volgende gemeenten : Diksmuide, Geetbets, Herent, Herselt, Hoeilaart, Ingelmunster, Kermt, Kuringen, Lapscheure, Lauwe, Meeuwen, Moeskroen, Mol, Neerijsche, Neerlinter, Oostrozebeke, Rummen, St Truiden, Tremeloo, Vurste, Westerloo, Westmeerbeek ?

VAN HEEM TOT HEEM

— Een rondvraag : het beeldhouwwerk van A. L. Baggen.

De Heer J. De Coo van het Iconographisch Instituut te Antwerpen, consulent van het Verbond voor Heemkunde, verzooekt ons den volgenden oproep te willen richten tot de leden van het Verbond :

Kent U beeldhouwwerk van A. L. BAGGEN (1862-1937) ?

1. Wat stelt het voor ? Is er tekst bij ?
2. Beeld ? Borstbeeld ? Groep ? Bas-relief ?
3. Is het geteekend ? Hoe ? Gedateerd ? Hoe ?
4. Marmer ? Steen ?
5. Waar bevindt het zich ? Was het van eerst af daar ?
6. Wie is de eigenaar ? Is hij de besteller ? Van wien heeft hij het gekocht ? Wanneer ? Koopprijs ?
7. Afmetingen van het werk. Huidige staat.
8. Ging de inhuldiging gepaard met een officieele plechtigheid ? Bestaat er nog iets dat er aan herinnerd ?
9. Is U omtrent den beeldhouwer iets anders bekend ?
10. Kan U een goede foto van het werk bezorgen ?

Antwoorden — ook onvolledige — worden dankbaar aanvaard door den Heer J. de Coo, Ruytenburgstraat 46, Berchem-Antwerpen.

De groote meerderheid van onze gemeenten bezitten ten minste één werk van beeldhouwer BAGGEN : een oorlogsmonument, een grafmonument, een buste van een notabele, enz...

— Een voordracht over « Onze Gilden ».

Ter gelegenheid van de tentoonstelling «Onze Gilden» in de Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis te Brussel, wordt aldaar door den *Vlaamsche(n) Opvoedende(n) Dienst*, op Zondag 7 October 1945, te 10 u. 30, een voordracht ingericht over dit bij uitstek heemkundig onderwerp. Spreker: Dr. L. Crick, Conservator van de afdeling Folklore.

— Het « Vrijgeweed » te Ruddervoorde.

In het Staatsblad van Zaterdag 23 Juni verscheen een besluit betreffende «de onteigening in het openbaar belang, ten bate van den Staat, van het onroerend goed genaamd het Vrijgeweed, gelegen op het grondgebied der gemeenten Ruddervoorde, Zwevezele en Lichtervelde, met het doel het af te staan aan de Nationale Maatschappij voor den Kleinen Landeigendom». Art. 2 van dit besluit zegt dat «de Nationale Maatschappij voor den Kleinen Landeigendom gelast is met het uitvoeren van droogleggingswerken op deze onroerende goederen, met de verkaveling en de oprichting van Landbouwbedrijven en kleine landeigendommen, om deze overeenkomstig haar statuut aan min vermogenden te verkopen».

Daarmede eindigt een proces dat eeuwen geduurd heeft ; weldra zal de vruchtbaarmaking van dit 360 Ha groote « Vrijgeweed », door den heer van Wijnendale aan zijn laten in vrij gebruik afgestaan, eigendom worden van ondernemende, kroostrijke gezinnen. Men denke er aan, vooraleer de laatste sporen van den vroegeren toestand verdwijnen, ze op de gevoelige plaat vast te leggen. Heel veel blijft er niet meer over ; de werken werden tijdens den oorlog begonnen, en zullen nu hun definitief beslag krijgen.

— Een enquête over verdwenen kunstwerken.

Het Verbond voor Heemkunde centraliseert alle nuttige inlichtingen betreffende de tijdens de bezetting gestolen, verdwenen en onder dwang aangekochte kunstwerken uit *privé-verzamelingen*.

Dringend wordt op onze leden beroep gedaan om hierover zeer nauwkeurige inlichtingen te bezorgen. De bedoeling is nl. de belanghebbenden te helpen inzake het terugvorderen van hun bezit.

Alle briefwisseling te sturen aan de Redactie (« Macieberg », Oostkamp).

HEEMKUNDIGE BIBLIOGRAPHIE OVER HET JAAR 1944

(eerste vervolg)

- G. MEERSSEMAN O. P., *Over Schandpalen, Galgen en Heerlijkheidsteekens*, T. 17, 85, He. 114-115.
- Mark MESSIAEN, *De Reuzen van Zuid-Vlaanderen*, Ha. April 2-5.
- M. DE MEYER, *Heemkunde en Volkskunde*, He. 125-126.
- Id., *Werkplan voor de studie der buurtschappen door de heemkundige kringen*, He. 126-128.
- Id., *Rogge-Koren, Taalkundig aspect van een volkskundig onderzoek*. (met een kaart), V. D. W. II, 369-378.
- Id., *De woorden Folklore en Volkskunde en hun geschiedenis*, V. 265-271.
- Rosa MINNAERT, *Pol de Mont als Volkskundige*, met een Bloemlezing uit het volkskundige werk van Pol de Mont, Bs. De Burcht.
- Pol DE MONT, *Het Paaschfeest in de Nederlandsche Volkskunde* (met een inleidend woord van Rosa Minnaert), Bs. Irminreeks, Nr. 6.
- Marc MOONEN, *Brusselsche Poppenspelindrukken. Ici Théâtre Toone VI, Impasse de Varsovie*, V. 278-282.
- J. VAN OVERSTRAETEN, *Boeiend Heemkundig Werk: De Straat*, He. 120-121.
- Tony PAAPS, *De heilige Gummarus in de literatuur, de liturgie en de Volksvereering*, critische studie, Ant. De Nederlandsche Boekhandel.
- Oorlogsfolklore, O. Z. 23-24.
- Louis VAN PARYS, *Kempische Verhuisliederen*, V. K. IV, 210-214.
- W. PEE, *Familienamen en bijnamen te Staakte* (met een kaart) [Gemeente Lokeren], V. D. W. I, 237-272.
- K. C. PEETERS, *Uit de Geschiedenis der Vlaamsche Volkskunde, Het Ontstaan van « Ons Volksleven » volgens de correspondentie van Cornelissen en Vervlief*, V. 242-250.
- L. J. M. PHILIPPEN, *Onze Begijntjes, Hun naam, hun leven*, Ant. De Seizoenen, nr 54 (de omslag vermeldt 1944, het werkje verscheen eerst in Juni 1945).
- J. O. PLASSMANN, *De Ring van 't Jaar; Een wegwijzer naar het Germaansch erfgoed der vaders*, Uit het Duitsch vertaald door René Verbeeck, (Folkloristische tijdschrift met uitsluitend Germaansche strekking).
- D. A. DE POORTER, *Handt-meesters ofte Chirurgijs*, Ha. Mei, 27-30.
- G. REMANS, *Enkele aantekeningen over Buurtschappen en Gemeente*, V. D. W. 285-288.
- Jan DE SCHUYTER, *Op Signoriken, zijn Legendes en zijn Oorsprong*, Ant. Boekuil en Karveel.
- Id., *Sint Niklaas in de Legende en in de Volksgebruiken*, Ant. Boekuil en Karveel.
- Id., *Rolliederes betreffende de moord op Petrus De Groof, pastoor van Nijlen*, T. G. F. 39-40.
- Hervé STALPAERT, *Van « Oekde » Almanakken, 't Beertje*, Volkskundige Almanak, 1945, 18-22.
- L. TRUYENS-BREDAEL, *Spinnen als Handwerk, Geschiedenis, Folklore, Techniek*, Ant. Boekuil en Karveel.
- Elsa M. VALETON, *Van Ringsteken en Gaaischieten*, Ha. April, 19-20.
- Jos. VERMEULEN, *Zanten, Vijftig kinderrijmptjes uit Meenen*, O. Z. 38-45.
- Karel VERTOMMEN, (onder de leiding van —) *Boerenalmanak*, Bs. 1944.
- P. DE VROEDE & E. VAN AUTENBOER, *De Sint Maartensvuren, te Mechelen*, V. 217-222.
- Jan VERHEYDEN, *Apollonia en de Tandpijn*, V. K. IV, 26-28.
- Ferdi VAN DE VIJVER, *Bezweringsformules* (aange-teekend te Zeveneecken, in Aug. 1943), V. 252.
- Id., *Vondsten uit het boek van Dr. J. G. Boekenooen, Onze Rijmen*, Leiden, 1893, V. 291-292.
- Id., *Kleedingswetenschap*, V. K. IV, 71, 106 en 132.
- Id., *De Kleermaker, Geschiedenis, Techniek, Folklore*, Ant. Boekuil en Karveel.

II. STREEK EN DORP.

Aaigem.

J. V. O., *Molens te A. en Aalbeke*, T, 43.

Aalbeke.

Zie Aaigem.

Aalst.

J. V. O., *De Watermolens te A.* T, 53-54.

Id., *De Windmolens van A.* T, 64 en 72.

Id., *Voor het Begijnhof van A.* T, 99.

Aalst (Hasselt).

J. V. O., *Molens te A. en te Aalter*, T, 72-73.

Aalter.

Arthur VERHOUGSTRAETE, *De Krompoel te Aalter*, (volksbenaming : Kranepoel) T, 25.

J. V. O., *Molens te Aalst en te A. T.*, 72-73 en 84.

Aarschot.

J. V. O., *De Molens van A. T.*, 96-97.

Aarsele.

J. V. O., *De molens te A. en Aartrijke*, T, 106-107.

Aartrijke.

Zie *Aarsele*.

Aartselaar.

J. V. O., *Molens te A., Achel en Adegem*. T, 114-115.
Zie *Bouwkunde*, M. E., blz. 44-46 (Kasteel van Kleidaal).

Achel.

Zie *Aartselaar*, J. V. O.

Adegem.

Zie, *Aartselaar*, J. V. O.

Alden-Biezen.

Zie *Bouwkunde*, M. E., blz. 21-24 (de Kommanderij van A.B.).

Anderlecht.

J. V. O., *De Molens van A. T.*, 122-123.
Het Begijnhof te A. (fotos) Ha. Apr. 6.

Antwerpen (stad).

Ad. JANSEN, *De communiebanken in de Antwerpsche Sint-Pauluskerk*, T. G. F. 36-39.

Amand de LATTIN, *Evoluties van het Antwerpsche stadsbeeld*. Geschiedkundige kronijken, 4de deel, Ant. Mercurius.

Id., *Sinjoenstad, A. rond de jaren '80 tot 1900*, Ant. 3de uitgave.

L. J. M. PHILIPPEN, *Vijf Antwerpsche Miniaturen*, Het «Apostelenhuis» Kanunnik Le Merchier, ± 1710-1733. T. G. F. 9-20.

Floris PRIMS, *De litteekens van A.* met kaartjes en teekeningen door Frans de Groodt, Ant. De Sikkel.

Jan DE SCHUYTER, *Teun Koekeloer vertelt*. Antwerpsche letterkundigen en kunstenaars in hun hemdsmouwen, met teekeningen door Gaston Scheurmans, Ant. L. Opdebeek.

Id., *Havenlucht*, (schetsen uit het leven der Antwerpsche haven), met illustraties van R. De Coninck, Ant. Boekuil en Karveel.

John WILMS, *Onder Sint-Andriestoren*, De schuif, de boeksteeg, de beruchte lepelstraat, Ant. De Ned. Boekhandel.

Fr. VAN DEN WYNGAERT, *Antwerpen's glorie in de XVIe eeuw*, vijf platen + uitlegboek, Ant. Bibliophielen nr. 46.

De cathedraal te A., Ha. April, 32.

Zie, *Bouwkunde*, M. E. blz. 105-108 (het Steen), *Geschiedenis*, F. L. G. *Over stadsontwikkeling*, passim, plaat 4.

Antwerpen (Prov.).

Plannen van aanleg in de Antwerpsche Westerkampen, T. 25.

Zie, *Plaatsnaamkunde*, H. Draye (twintig jaar toponymisch onderzoek).

Arendonk.

F. PRIMS, *Keuren der Vrijheit van A.*, V. D. W., I, 273-284.

Asch.

J. V. O., *De Sint-Aldegondekerk te A. Kolenmagazijn*, T, 121.

Assenede.

J. LINDEMANS, *De etymologie van A., Assent, Astene*, V. D. W., I, 155-170.

Assent.

Zie, *Assenede*.

Astene.

Zie, *Assenede*.

Bachte-Maria-Leerne.

Zie *Bouwkunde*, M. E. blz. 95-97 (Kasteel van Ooidonk).

Beerse.

K. VAN NYEN, *Klokken gegoten door Melchior De Haze van Ant.* (voor de gemeente B.) T. G. F. 3-8.

Leo SIMOENS, *De Nestor der Heemkundigen, Karel van Nyen*, (van B.), V. K., 22-24.

Beersel.

Zie *Bouwkunde*, M. E., blz. 29-32 (Kasteel).

Beervelde.

L. DE WILDE, B., *historische nota's*, met teekeningen van den schrijver, Gent, Fiat.

Bevel.

Louis VAN PARYS, *Kruiskensberg onder B.*, V. K., IV, 155-156.

Beveren (Waas).

J. V. O., *De Windmolens van Gaverland te B. (W.)*, T. 117.

Boom.

Louis DE ROECK, *De steenbakkerijen van B. en van de Rupelstreek*, T. 105.

Bornem.

Zie *Bouwkunde*, M. E., blz. 34-36 (het slot op de Oude Schelde).

Brabant.

Fl. PRIMIS, *De kloosterlotbeweging in B. in de XVe eeuw*. Mededeelingen Ko. Vla. Ac. — Ant. Standaard.

G. DE RIDDER, *Het Zoniënbosch, Brabant's Lustwarande*, Ha. Juni, 6-9.

Zie, *Bouwkunde*, R. Lemaire, e.a.

Familiekunde, E. Verstraete.

Plaatsnaamkunde, H. Draye.

Brecht.

Zie *Plaatsnaamkunde*, J. H., blz. 121.

Breedene.

C. LOONTIENS, *Epotiacus (Breedene?)* Ha. Mrt. 29-30.

Broechem.

Hugo EGGENSTEIN, *Broechem*, T, 3-5.

Zie *Bouwkunde*, M. E. blz. 37-40 (het Kasteel Bossenstein).

Brugge.

M. LUWEL, *Een Brugsch Rederijkerstractaat uit de 18^e eeuw: De « Ontleding ende Verdediging vande Edele ende Rederijcke konste der Poëzije »*; door Jan Pieter Van Male (1724), Jaarboek De Fonteyne, 83-105.

Mark MESSIAEN, *De Reuzen van West-Vlaanderen*, (o.a. Brugge), Ha. Juni 2-5.

R. A. PARMENTIER, *Bronnen voor de geschiedenis van het Brugsche schildersmilieu in de 16e eeuw* (Joris de Meyere, Cornelis Vander Donc, Claude Hytasse, Remi Stalpaert) B. O. K. 1-32.

Jos. DE SMET, *De Brugsche straatnamen in 1399, in het cijnsboek van den disch der Brugsche O. L. Vr. Kerk* (met een kaart), V. D. W., I, 331-364. (Overdrukken bezorgd door den Gidsenbond, Brugge).

Hervé STALPAERT, *Van « Oekde » almanakken, 't Beertje*, Volkskundige Almanak, 1945, 18-22. (meestal Brugsche Almanakken).

A. L. E. VERHEYDEN, *Het Brugsch Martyrologium* (12 Oct. 1527-7 Aug. 1573), voorwoord door F. L. G., Brussel, Wilco.

Jacques VINCENT, *Au sujet de la tour et du « solarium » de l'ancienne église Saint-Donatien à B. B.O.K.* 47-55.

Gids voor Brugge (uitgegeven door De Burcht).

Oud Brugge (foto) Ha, Mrt. 4 — *De Halletoren* (id.) id. Apr. 1 en 32 — *Begijnhof*, (id.) ibidem, 6 — *De Bruggen van B.*, (id.) id. Aug. 16-17.

Zie, *Geschiedenis*, F. L. G., *Over stadsontwikkeling*, passim, platen 8 en 9.

Brussel.

C. DE BAERE, *Het aandeel der Gulden in de ontwikkeling van het Nederlandsche Tooneel*, te Br. E. S. B., afl. 1.

Marthe CRICK-KUNTZIGER, *De tapijtwerken in het stadhuis te B.* Ant. De Sikkel (er bestaat ook een Fransche uitgave).

W. VAN EEGHEM, *Het Brusselsche Rederijkersfeest* (1565), Jaarboek De Fonteyne, 57-82.

Marc EEMANS, *Het Brusselsche forum in het teeken der Volkskunde*, Ha. Juli 26-29.

Marcel VAN HAMME, *Les Origines de B.*, Bs. Office de Publicité (Coll. Nationale, nr. 49).

P. LINDEMANS, *Agrarische toestanden in het oude B.*, E. S. B. afl. 1.

Marc MOONEN, *Brusselsche Poppenspelindrukken. Ici Théâtre Toone VI, Impasse de Varsovie*, V. 278-282.

Hans MUCHOUW, *B's Vlaamsche gezicht, Een gids door B's geschiedenis, sage en bouwkunst uit den Vlaamschen tijd* (Uit het Hoogduitsch vertaald door Oscar Dewette, ill. van M. Fransen) Br. Die Oosterlingen.

Bruxelles voyage, Le bon guide pour voyager facilement dans le Grand B., Bs, Editions d'utilité publique, 14e édition (1944).

Zie, *Geschiedenis* F. L. G., *Over stadsontwikkeling*. passim, plaat 10.

Damme.

Carlo BRONNE, *Pèlerinages littéraires d'Arlon à Damme en Flandre*, Liège, Soledi.

Emile BUYSSSE, *Wintertijd in het Oude Zwinland*, Ha. Jan. 2-5.

Destelbergen.

A. SCHOEP, *Een schildpad (Emys orbicularis) uit het oppervlakte-veen van Heusden-D.*, bij Gent. Ant. Standaard-Boekhandel.

Deurne (Ant.).

Zie, *Bouwkunde*, M. E., blz. 115-118 (Sterckshof, Kasteel, nu museum) — *Plaatsnaamkunde*, J. H. blz. 121.

Edingen.

R. BILLIET, *Uit het Verleden en het heden van E.*, V. D. W. I, 25-38.

Elewijt.

Zie, *Bouwkunde*, M. E., blz. 109-111 (het Rubenssteen).

Esschen.

Zie, *Plaatsnaamkunde*, J. H. blz. 121.

Gaasbeek.

Zie, *Bouwkunde*, M. E., blz. 47-50 (Kasteel, nu rijkso domein).

Gaverland.

J. V. O., *De Windmolens van G. te Beveren (Waas)*, T. 117.

Geel.

Zie, *Plaatsnaamkunde*, J. H., blz. 121.

Geldenaken.

Zie, *Plaatsnaamkunde*, E. Dewolfs.

Genk.

Zie, *Bouwkunde*, M. E., blz. 33-34 (het slot).

Gent.

A. VAN ELSLANDER, *Het Refreinfeest te G. in 1539*, Jaarboek De Fonteyne, 38-56.

P. DE KEYSER, *In Memoriam Jonkheer Jozef Maertens de Noordhout, Oud-heuverdeken van de Fonteyne, (1872-1941) (van Gent)*, Jaarboek. De Fonteyne, 106-118.

Id., *Een miskende Gentsche Figuur, Joseph-Jacob Kieckepoost, 1773-1837*, O. Z. 1-10.

Lodewijk LIEVEVROUW-COOPMAN, *Volkskundige sprokkelingen*. Gentsche typen en andere zantingen, Gent, De Dageraad, 2^e uitgave.

Id., *De Rijkdom van de Gentsche Tale*, O. Z. 25-33.

Domien ROGGEN & J. WITHOF, *Aanvullende nota's bij onze studie over Cornelis Floris*, Ant. De Sikkel.

Domien ROGGEN, *Gentsche grafplastiek uit den tijd der Van Eyck's*, Ant. De Sikkel.

Verbeeldingen aan de St. Bavo, te G. (foto's), Ha. Juli, 8 — *Het Belfort te G. (id.)*, id. Apr. 32 — *Gentsche Oudheden, (id.) id.*, Juli, 30.

Zie, *Bouwkunde*, M. E. blz. 53-57 ('s Gravensteen), *Geschiedenis*, F. L. G., *Over Stadsontwikkeling*, passim, platen 15 en 16.

Gestel.

Zie, *Bouwkunde*, M. E., blz. 100-101 (het slot Rameien).

Gijsegem.

Zie, *Bouwkunde*, M. E., blz. 51-52 (het slot).

Gistel.

Michiel ENGLISH, pr. *Godelieve van Gistel*. Bg. De Kinkhoren, Heiligen van onzen stam.

's Gravenwezel.

Zie, *Bouwkunde*, M. E., blz. 58-60 (het slot).

Grobbendonk.

Zie, *Plaatsnaamkunde*, J. H., blz. 121.

Groot-Bijgaarden.

Zie, *Bouwkunde*, M. E., blz. 61-63 (het kasteel).

Hakendover.

Leo VERKEIN, *Hakendover*, Winterhulp (Maandschrift) Juli, 11-17.

Heist-op-den-Berg.

Zie, *Plaatsnaamkunde*, J. H. blz. 121.

Heks.

Zie, *Bouwkunde*, M. E., blz. 64 (slot der voormalige heerlijkheid).

Herenthals.

Zie, *Plaatsnaamkunde*, J. H., blz. 121.

Heusden.

A. SCHOEP, *Een schildpad (Emys orbicularis) uit het oppervlakte-veen van Heusden-Destelbergen bij Gent*, Ant. De Standaard-Boekhandel.

Heverlee.

Zie, *Bouwkunde*, M. E., blz. 65-67 (Middelleeuwsch slot).

Hoogstraten.

Zie, *Bouwkunde*, M. E., blz. 70-71 (gewezen slot, nu Rijksgevangenis).

Zie, *Plaatsnaamkunde*, J. H., blz. 121.

Ieper.

Mark MESSIAEN, *De Reuzen van West-Vlaanderen* (o.a. Ieper), Ha. Juni, 2-5.

Zie, *Geschiedenis*, F. L. G., *Over Stadsontwikkeling*, passim, plaat 17.

Ingelmunster.

Zie, *Bouwkunde*, M. E. blz. 75-76 (kasteel der baronie).

Kalmthout.

Het wintert te K. Een heidedorp in de Kempen, (foto's) Ha., Febr. 5.

Zie, *Plaatsnaamkunde*, J. H.

Kasterlee.

Rik DE CEUSTER, *Een wandeling te K.* T. 12-13. T. 12-13.

Zie, *Plaatsnaamkunde*, J. H.

Kessel-Loo.

J. V. O. *De Kapel van Blauwput, te K.-L.*, T. 117.

Koksijde.

G. VAN DE WOUDE, *Ter Duinen, Kustmacht onder de Graven*, Ant. Die Keure.

Koningshooikt.

Louis VAN PARYS, *Koningshooikt, heemkundige bijdrage*, Ant. Mercurius.

Kontich.

Zie, *Plaatsnaamkunde*, K. Roelandts, blz. 289-310 (etymologie van deze toponiem, alsmede van Kumtich).

Kortrijk.

Joseph JACQUART, *La bourgeoisie foraine de Coutrai*, Bs. Stemma.

Id., *Les familles du Coutrais* en 1398, Bs. Stemma.

Id., *Nos vieilles familles du Coutrais*, Bs. Stemma.

R. VAN GHENDT, *Lawaai om den Halletoren te K.*, Ha. Aug. 27-30.

Mark MESSIAEN, *De Reuzen van West-Vlaanderen* (o.a. te K.) Ha. Juni 2-5.

De Groote Markt te K. in 1943, (foto), Ha, Aug. 1.

Kumtich.

Zie, *Plaatsnaamkunde*, K. Roelandts, blz. 289-310 (etymologie van dezen gemeentenaam, alsmede van Kontich).

Kuringen.

J. V. O., *Ongehoord Vandalisme te K.*, T. 76 en 100.

Kust.

C. LOONTIENS, *Ora Marsaci*, (Marzeken op de kust?) Ha. Aug. 6-9.

Id., *Portus Itius*, Ha. Febr. 26-27.

Id., *Epatiacus* (Breedene?), Ha. Mrt. 29-30.

M. A. WATERSCHOOT, *Winter op het Vlaamsche Strand*, Ha. Febr. 6-7.

Id., *Kust en Strand in Vlaanderen, Op zoek naar de oude kust*, Ha. Febr. 28-31.

Laarne.

Jef CRICK, *Monica, roman uit de XVIe eeuw*, Ant. Boekuil en Karveel (bewerking van *De Ridder van het slot van Laarne*).

Zie, *Bouwkunde*, M. E., blz. 78-80 (het slot van Laarne).

Leefdal.

Zie, *Bouwkunde*, M. E., blz. 84-85.

Leiestreek.

Algemeen Plan van aanleg der Leiestreek, T, 101

Leuven.

D. J. DELESTRE, *Bezittingen van de abdij van Grimbergen, te L.*, V. D. W. I, 57-60.

L. DE MAN, *Betwiste Leuvensche plaatsnamen*, V. D. W. I, 171-182.

Zie, *Bouwkunde*, M. E., blz. 12 (foto van den verdwenen hoogteburcht). *Geschiedenis*, F. L. G., *Over Stadontwikkeling*, passim, plaat 20. *Plaatsnaamkunde*, E. Dewolfs.

Lichtervelde.

Cleophas SINTOBIN, *De Romaansche doopvont van L. in gevaar*, T. 71-72 en 99.

Id., «Cruyceboom» te L., T. 109.

Lier.

L. VAN BOECKEL, *Ordonnantiën van de Liersche Rederijkerskamer De Jennette of d'Ongeleerde*, 1654, 1724, 1732, 1735, T. G. F., 21-35.

Gerhard LINNE, *Lier, Bilder aus einer kleinen Stadt*, (18 Aufnahmen) Ant., De Vlijt.

Félix TIMMERMANS, *Het Oude Schoone L.*, T., 113 en 116.

Limburg (prov.)

Zie, *Plaatsnaamkunde*, H. Draye (twintig jaar toponymisch onderzoek).

Lokeren.

W. PEE, *Familienamen en bijnamen te Staakte* (met een kaart) V. D. W. I, 237-272 (Staakte is een wijk van L.).

Machelen (Brussel).

Zie, *Bouwkunde*, M. E., blz. 25-26 (Kasteel van Beaulieu).

(Vervolgt).